

Kommentteja Jouko Ylä-Liedenpohjan kirja-arvosteluun

MARTTI HETEMÄKI

Jouko Ylä-Liedenpohjan (1992) arvio väitöskirjastani (*Hetemäki*, 1991) antaa aiheen muutama kommenttiin. En puutu hänen huomautuksiinsa koskien tutkimukseni alkulukujen luettavuutta. Itse asiassa olen sitä mieltä, että useissa kohdissa Ylä-Liedenpohjan ehdotukset olisivat tehneet alkuluvuista helppolukuisempia. Sen sijaan haluan puuttua niihin kahteen kohtaan, joissa hän ainakin osittain kyseenalaistaa väitöskirjani sisältöä. Linaaan seuraavassa nämä kohdat kokonaisuudessaan.

Arvionsa alkupuolella Ylä-Liedenpohja toteaa:

»Mallin ja lähestymistavan alun motivoinnista huolimatta tutkija ei ole kovin hyvin selvittänyt, miksi hänen menofunktioiden käyttöön perustuva metodiikkansa, joka johtaa kompensoitujen kysyntäfunktioiden yksinomaiseen käyttöön, on oikea operointitapa silloinkin kun on kyse periodin sisäisten ulkoisen tasapainon ehdoista. Tutkija on kyllä johdannossa kertonut, että intertemporaalisissa malleissa, joissa valtion budjettirajoitekin pätee vain nykyarvomielessä, veroreformien tulo- tai varallisuusvaikutukset summautuvat nolliksi, ja aivan varkain lukijalle käy selviksi, että todistuksissa ulkoisen tasapainon ehtojen osalta itseasiassa operoidaankin kompensoimattomilla kysyntäfunktioilla (ss. 37—38).»

Tulkitsen Ylä-Liedenpohjan kritiikin perustuvan seuraavanlaiseen päättelyyn: a) menofunktioiden käyttöön perustuva metodiikka johtaa kompensoitujen kysyntäfunktioiden yksinomaiseen käyttöön, mutta b) ulkoisen tasapai-

non ehdoissa tutkimuksessa käytetään kompensoimattomia kysyntäfunktioita. Tässä päättelyssä kohta b) on oikein. Sen sijaan kohta a) on väärin, sillä menofunktion mukaisista kompensoiduista kysyntäfunktioista voidaan siirtyä kompensoimattomiin. Näiden kysyntäfunktioiden yhteys on hyödyllinen ominaisuus, jota ei esitetä pelkästään vaativissa mikrotaloustieteen oppikirjoissa, vaan myös esimerkiksi *Atkinsonin* ja *Stiglitzin* (1980) kirjan sivulla 60. Esitän juuri väitöskirjani sivulla 38 tämän yhteyden ($c^1_w = C^1_u/E_u$) ja samalla totean, että: »Note that c^1 is the uncompensated (Marshallian) first-period demand function while C^1 is the compensated (*Hicksian*) first-period demand function (see also *Svensson* 1984, p. 658).» Tätä taustaa vasten minun on vaikea ymmärtää myöskään kommenttia, jonka mukaan »... aivan varkain lukijalle käy selväksi, että todistuksissa ulkoisen tasapainon ehtojen osalta itseasiassa operoidaankin kompensoimattomilla kysyntäfunktioilla (ss. 37—38).»

Ylä-Liedenpohjan toinen tutkimukseni sisältöä koskeva kritiikki on mielestäni rakentavampaa kuin yllä käsitelty, kun hän arvostelunsa loppupuolella toteaa:

»Millään tavoin aliarvioimatta ja haluamatta vähentää tutkijan tulosten arvoa, minua jäi silti askarruttamaan se, että jos velan markkina-arvo nykyperiodilla olisi eksplisiittisesti mallitettu, niin koko perusteoreema — ulkoisen vajeen alentamiseen tähtäävä veropolitiikka on hyvinvointia lisäävä — saattaisi osoittaa politiikkaneutraalisuuden pätevän, jolloin rahassa mitat-

tua hyötytason nousua, joka on seurausta korkotason alentumisesta, kompensoisi aina yhtä suuri velan markkina-arvon nousu. Tällaiset neutraalisuusproposiotion ovat tuttuja yritysrahoituksesta kuin myös eräillä makrotaloustieteen aloilla, joissa markkina-arvot ovat eksplisiittisesti mukana.»

Sikäli kun tulkitsen oikein Ylä-Liedenpohjan esittämää ajatusta, niin se tuntuisi pätevässä mallissa, jossa maan ulkomaisen velan ja saatavien korko on kiinteä. Tällöin, jos esimerkiksi maan ulkomaiset saatavat ovat kiinteätuotoinen paperi, niin kyseisen paperin markkina-arvo (hintaa) alenee, kun korko nousee. Tämä on mielenkiintoinen tapaus, jolla lienee käytännössä merkitystä, sillä ovathan valtioiden velkakirjat usein kiinteäkorkoisia. Tutkimukseni malleissa maan saatavien korko on puolestaan endogeeninen, jolloin kyseisen koron nousu nostaa maan kokotuloja ilman että maan saatavien »markkina-arvo» alenee. En tältä istumalta pysty arvioimaan, onko Ylä-Liedenpohjan ajatuksen mukainen malli mahdollinen kuvattaessa maailmantalouden säästämisen ja investointien tasapainoa. Myönteisessä tapauksessa malli voisi olla merkittävä lisäys ainakin minun tuntemaani kirjallisuuteen, jossa maiden

velkojen ja saatavien korko on aina endogeeninen.

Lopuksi haluaisin esittää yhden puhtaasti subjektiivisen kommentin. Mielestäni Ylä-Liedenpohjan arvostelun puutteena on, ettei hän arvioi tutkimukseni tulosten yleisyyttä tai suhdetta aiempiin alan kirjallisuudessa esitettyihin tuloksiin. Ylä-Liedenpohja kiittää nämä tieteellisen tutkimuksen arvioinnin kannalta nähdäkseni tärkeät asiat esimerkiksi tutkimukseni loppulukujen osalta toteamalla, että "... tarkastelut sisältävät huomattavasti laajempia analyysejä, joiden mahdollisuuteen on aikaisemmassa kirjallisuudessa viitattu vain vihjeellisesti."

Kirjallisuus

- Atkinson A.B. ja Stiglitz J.E. (1980): *Lectures on Public Economics*, McGraw-Hill, Maidenhead.
Hetemäki M. (1991): *On Open Economy Tax Policy*, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, *VATT-tutkimuksia* 6, Helsinki.
Ylä-Liedenpohja J. (1992): »Avoimen talouden veropolitiikka», *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 1992: 1, s. 138—141.